

בש"פ 6681/14 - מדינת ישראל נגד אל סאלם מעבאדה, עדוואן סוואעד, נימר סוואעד

בבית המשפט העליון

בש"פ 6681/14

לפני: כבוד השופט י' דנציגר

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים: 1. אל סאלם מעבאדה
2. עדוואן סוואעד
3. נימר סוואעד

בקשה להארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים לפי
סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה -
מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: כ"ה בתשרי תשע"ה (19.10.14)

בשם המקשת: עו"ד אריה פטר

בשם המשיב 1: עו"ד דוד יפתח

בשם המשיבים 2-3: עו"ד שאדי סרוג'י

החלטה

עמוד 1

לפני בקשה להארכת מעצר של המשיבים מעבר לתשעה חודשים, בהתאם לסעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), ב-90 ימים נוספים החל מיום 25.10.2014 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 55638-10-13 בבית המשפט המחוזי בחיפה, לפי המוקדם מביניהם.

כתב האישום

1. ביום 27.10.2013 הוגשו שני כתבי אישום בגין אותה פרשה - בתיק דנן (ת"פ 55638-10-13) הוגש כתב אישום נגד שלושת המשיבים (להלן: סאלם, עדוואן ונימר). בתיק ת"פ 55669-10-13 הוגש כתב אישום שני נגד ארבעה מעורבים נוספים: איברהים אלסראיעה (להלן: איברהים), ענאד סוועאד (להלן: ענאד), כאמל חסארמה (להלן: כאמל) וקטין, אשר את מעצרו הארכת בהחלטה מיום 13.10.2014 (בש"פ 6767/14) (להלן: הקטין).

2. כתב האישום שבענייננו מייחס למשיבים עבירה של קשירת קשר לעשות פשע או עוון לפי סעיפים 499(א)(1)(2) + (ב) בנסיבות סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), וכן את העבירות הבאות:

לסאלם מיוחסות עבירות של רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק, ניסיון לרצח לפי סעיף 305 לחוק, עבירות בנשק לפי סעיף 144(ב) לחוק וגניבה מרכב ופירוק מרכב לפי סעיפים 413ד(א) + (ב) בנסיבות סעיף 29 לחוק.

לעדוואן מיוחסות עבירות של סיוע להריגה לפי סעיף 298 בנסיבות סעיפים 29 ו-31 לחוק, סיוע לחבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329 בצירוף סעיפים 29 ו-31 לחוק וסיוע לגניבה מרכב ופירוק מרכב לפי סעיפים 413ד(א) + (ב) בנסיבות סעיפים 29 ו-31 לחוק.

ונימר מואשם בעבירות הריגה לפי סעיף 298 בנסיבות סעיף 29 לחוק, חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329 בנסיבות סעיף 29 לחוק וגניבה מרכב ופירוק מרכב לפי סעיפים 413ד(א) + (ב) בנסיבות סעיף 29 לחוק.

3. מעובדות כתב האישום עולה כי האירוע התרחש באתר בניה, המצוי בין קרית אתא לשפרעם. בתום שעות העבודה באתר, הועסקו שומרים בשתי עמדות שמירה באתר. בתאריכים הרלבנטיים, היה פארס חוג'יראת (להלן: המנוח) אחראי על האזור בו נמצא ציוד מכני-הנדסי שכלל מחפרים, והסתייע בשמירה בבבלאל סוועד (להלן: בלאל). נימר, נאשם 3 בכתב האישום, היה אחראי על עמדת השמירה האחרת, וויסאם עוראבי (להלן: ויסאם) ועדוואן, נאשם 2 בכתב האישום, שמרו מטעמו על העמדה. נימר, עדוואן וענאד, נאשם 3 בכתב האישום השני, הם אחים.

ביום 13.8.2013 או בסמוך לכך קשרו סאלם, נאשם 1 בכתב האישום, עדוואן, נימר, איברהים, נאשם 2 בכתב האישום השני, כאמל, נאשם 4 בכתב האישום השני, טאהא גביס (להלן: טאהא) והקטין, נאשם 1 בכתב האישום השני, קשר לפרק ולגנוב חלקים מן המחפרים שבאתר הבניה. ביום 14.8.2013 בסמוך לשעה 02:00, בעת שעדוואן היה בעמדת השמירה, הגיעו סאלם, טאהא, כאמל, איברהים והקטין ברכבו של טאהא בסמוך לכניסה לאתר הבניה

והתקדמו רגלית לאזור חניית המחפרים. משהבחינו בשומרים חזרו החמישה על עקבותיהם והודיעו על כך לנימר. למחרת, ביום 14.8.2013 בשעות הערב המאוחרות נסעו סאלם, איברהים, כאמל והקטין (להלן: הארבעה) - בתיאום עם עדוואן ונימר - במכוניתו של איברהים אל אתר הבניה, כאשר סאלם מצויד באקדח. סמוך לכניסה לשפרעם, הצטרף נימר לרכב והחליף את סאלם בנהיגה. נימר הסיע את הארבעה לשביל המוביל לאתר הבניה. הארבעה ירדו מהרכב, ונימר עזב את המקום. הארבעה הגיעו לחניית המחפרים, פירקו חלקי מחשב בשווי של עשרות אלפי שקלים, והטמינו אותם במטע זיתים סמוך. כל אותה עת צפה עדוואן על המקום ועדכן את הארבעה בנוגע לתנועת השומרים. לאחר הטמנת החלקים במטע, קשרו נימר וסאלם קשר לחזור לאזור חניית המחפרים ולירות בשומרים; השניים הודיעו על כך לעדוואן, וזאת כדי שימשיך לצפות. בנוסף, סאלם הודיע על כך לאיברהים, לכאמל ולקטין מתוך רצון שיחזרו עימו לאתר הבניה ויבצעו את הירי. כאמל סירב ועזב את המקום. בסמוך לשעה 02:00 של יום 15.8.2013, הצטרף ענאד לסאלם, לאיברהים ולקטין כדי לירות בשומרים. עדוואן דיווח לסאלם כי השומרים נמצאים בעמדת השמירה. בתיאום עם נימר, הגיעו סאלם, ענאד, איברהים והקטין לעמדת השמירה, שם ישנו באותה העת המנוח ובלאל ברכבו של המנוח. הארבעה ניפצו את חלונות הרכב באמצעות מקלות ואבנים. סאלם התקרב אל דלת הנהג, וירה אל עבר המנוח ובלאל מספר כדורים. כתוצאה מהירי נהרג המנוח, מספר קליעים פגעו בבלאל והוא נפצע, וכן נחבל כתוצאה מפגיעת אחד המקלות.

הליכי המעצר

4. עם הגשת כתב האישום, עתרה המבקשת לעצור את המשיבים עד לתום ההליכים נגדם. בא-כוחו של סאלם הסכים למעצר מרשו עד תום ההליכים, בעוד שבאת-כוחם של עדוואן ונימר ביקשה לדחות את הדיון עד שיועבר אליה מלוא חומר החקירה. בית המשפט המחוזי (השופט י' ליפשיץ) הורה ביום 26.11.2013 על מעצרו של סאלם עד תום ההליכים המשפטיים וקבע דיון המשך בעניינם של עדוואן ונימר.

5. מטעמי יעילות אוחד הדיון עם דיוני המעצר של מעורבים אחרים בפרשה. ביום 26.12.2013 טענו הצדדים לעניין המעצר וביום 19.1.2014 הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של חלקם. באשר לעדוואן ונימר, נקבע כי קיימות ראיות לכאורה לאשמתם וכן עילת מעצר בשל מסוכנותם וחשש לשיבוש הליכי משפט. עם זאת, בית המשפט הורה על קבלת תסקיר בעניינם לשם בחינת חלופת מעצר.

6. ביום 23.2.2014 התקבלו תסקירי המעצר. קצינת המבחן נמנעה מהמלצה על שחרורם של המשיבים, חרף עברם הנקי, משהתקשתה להעריך את רמת הסיכון להישנות מעשים כמיוחס להם. במהלך הדיון הציע בית המשפט כי הדיון בשאלת המעצר יימשך לאחר שיעידו עדי התביעה המרכזיים בתיק העיקרי מפאת החשש לשיבוש הליכי המשפט. עדוואן ונימר ונאשמים נוספים קיבלו את המלצת בית המשפט והדיון נדחה.

7. ביום 23.4.2014 הודיעה המבקשת כי העדים המרכזיים טרם סיימו להעיד ולכן ביקשה לעצור את עדוואן ונימר עד תום ההליכים. באת-כוחם של המשיבים התנגדה בנימוק כי למשיבים עבר נקי וכי דיוני ההוכחות אינם מתקדמים בקצב משביע רצון. למרות זאת, הורה בית המשפט על מעצרו של המשיבים עד תום ההליכים, בציינו כי לאחר שיסיימו העדים הרלבנטיים להעיד תוכל באת-כוחם להגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטת המעצר.

8. משחלפו תשעה חודשים ולא הסתיים משפטם של המשיבים, ביקשה המבקשת את הארכת מעצרו ב-90 ימים, החל מיום 27.7.2014. בית משפט זה (השופט א' רובינשטיין) קיבל את הבקשה, משמצא כי טרם נעה "נקודת האיזון" מהחזקתם במעצר לשחרורם לחלופה (בש"פ 5014/14).

תמצית טענות הצדדים

9. המבקשת טוענת - באמצעות בא-כוחה, עו"ד אריה פטר - כי המעשים המיוחסים למשיבים בכתב האישום מעידים על מסוכנות רבה. המשיבים קשרו קשר לגנוב חלקים מהמחפרים ולהרוג את השומרים באתר הבניה. העבירות בוצעו תוך תכנון מדויק, כללו משתתפים רבים, שהיתה להם מודעות מלאה לכך שסאלם נושא עימו אקדח ומתכוון להשתמש בו. כמו-כן, העבירות מקימות עילת מעצר סטטוטורית. היא מוסיפה כי במהלך הישיבות, ציינו לפרוטוקול מספר עדים כי המשיבים איימו עליהם. לגישה, די בכך כדי להצביע על אפשרות ממשית לשיבוש הליכי משפט, המתחזק נוכח העובדה שאחד העדים המרכזיים בפרשה טרם סיים להעיד בבית המשפט. עוד על-פי האמור בבקשה, נכון להיום התקיימו 13 דיוני הוכחות בהם העידו עדים רבים. לעת הזאת, קבועים שבעה דיוני הוכחות נוספים בחודשים נובמבר - דצמבר 2014 (האחרון שבהם ביום 17.12.2014), במסגרתם צפויה פרשת התביעה להתקדם באופן משמעותי.

10. סאלם - באמצעות בא-כוחו, עו"ד דוד יפתח - מתנגד להארכת מעצרו. הוא מטעים כי הארכת מעצר מעבר לתשעה חודשים היא בגדר החריג ולא הכלל וכי נקודת המוצא צריכה להיות שיש סיכוי שיצא זכאי בדיון, בהתחשב בכך שטוען לחפות מוחלטת, גם כשמדובר בעבירות חמורות. בעניין זה הפנה לבש"פ 10152/08 מדינת ישראל נ' פלוני (11.12.2008) (להלן: עניין פלוני), בו הוריתי על בחינת האפשרות לשחרר נאשמים בעבירות רצח לחלופת מעצר. הוא מזכיר כי הוא מוחזק במעצר כבר שנה וזוהי בקשת הארכת שניה במספר מטעם המדינה. עוד לטענתו, כתב האישום כולל מעל 110 עדי תביעה, שרק כ-15 מהם נשמעו עד עתה. המדינה לא ציינה בבקשתה מתי צפוי להסתיים המשפט אלא רק טענה כי צפויה התקדמות משמעותית בפרשת התביעה בישיבות שנקבעו לחודשיים הקרובים.

11. עדוואן ונימר - באמצעות בא-כוחם, עו"ד שאדי סרוג'י - טוענים כי במשפט המתנהל בקשר לכתב האישום השני, ויתרו הצדדים על שמיעתם של עדים רבים מאחר שהנאשמים הודו בחלק מהמעשים. לעומת זאת, בענייננו, צפוי ההליך להימשך עוד זמן רב מאחר שהמשיבים מכחישים את המיוחס להם ורשימת העדים ארוכה. עו"ד סרוג'י מדגיש כי עדוואן ונימר הם אנשים נורמטיביים שעברם נקי, כי לא נחקרו במשטרה עד לפרשה זו וכי שירות המבחן נמנע מהמלצה על שחרורם לחלופה בשל חוסר בהירות סביב המניעים למעשים המיוחסים להם. הוא מבקש כי יישקל שחרורם לחלופת מעצר לאחר שוסיאם, המשמש כעד מרכזי במשפט, יסיים את מתן עדותו.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינתי בנימוקי הבקשה ושמעתי את טענות הצדדים בדיון, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להארכת מעצרו של המשיבים להתקבל. כידוע, הכלל הוא שנאשם המצוי במעצר ישוחרר בחלוף תשעה חודשים מיום

הגשת כתב האישום נגדו אם טרם הסתיים ההליך בעניינו. לצד זאת, סעיף 62 לחוק המעצרים מסמך את בית משפט זה להאריך את המעצר מעבר לתשעה חודשים, ב-90 ימים בכל פעם. בבוא בית משפט לשקול אם להאריך את המעצר כאמור, עליו לערוך איזון בין הפגיעה המתמשכת בחירות הנאשם לבין הצורך בשמירה על שלום הציבור וניהול תקין של הליכי המשפט.

אפתח בקצב התקדמות המשפט; כפי שצינתי בהחלטה מיום 13.10.2014 בעניינו של הקטין, מדובר בתיק מורכב, רב-נאשמים, הכולל חומר רב ולמעלה מ-100 עדים. באי-כוחם של המשיבים מדגישים כי המשפט המתנהל בנוגע למרשיהם צפוי להימשך זמן רב יותר מהמשפט המתנהל ביחס ליתר המעורבים וזאת, בין היתר, בשל כפירתם המוחלטת של המשיבים במיוחס להם, כך שמתחייבת שמיעה של יותר עדים. אם כן, הגם שקצב המשפט כשלעצמו הוא סביר, אין ספק כי איננו ניצבים בפני הישורת האחרונה בתיק וכי על-פניו הוא צפוי להישמע עוד פרק זמן בלתי מבוטל.

חרף האמור, אני סבור כי אין מנוס מהארכת מעצרו של המשיבים בשלב זה. בעניינו של סאלם, הרי שהמסוכנות הנשקפת ממנו היא העזה ביותר ונלמדת בבירור מהעבירות המיוחסות לו בכתב האישום ובכללן עבירת הרצח. סאלם, לא רק שלקח לכאורה חלק בגניבת חלקי המחפרים, גם קשר עם נימר קשר להמית את השומרים והוא זה שירה על-פי החשד באקדח, שבו הצטייד מראש, לעבר המנוח ובלאל. מן העבר השני, המסוכנות הפחותה ביותר מבין השלושה נשקפת מעדוואן, שהואשם בעבירות בדרגת חומרה פחותה יותר של סיוע להריגה, סיוע לחבלה בכוונה מחמירה, סיוע לגניבה ופירוק מרכב וקשירת קשר לביצוע פשע. הבדל נוסף שיש לציין הוא עברו הפלילי של סאלם, אף שאינו כבד באופן יחסי, לעומת עברם הנקי של נימר ועדוואן ותפקודם הנורמטיבי עד לפרשה זו, כפי העולה מהתסקירים שנערכו בעניינם. למרות השונות ביניהם, עולה כי מכל השלושה נשקף חשש לשיבוש הליכי משפט, המתעצם נוכח העובדה שעדי תביעה מרכזיים טרם סיימו למסור את עדותם. מטעם זה אני סבור כי יש להיעתר לבקשה ולהאריך את מעצרו של השלושה.

עם זאת, יש להותיר פתח לבאי-כוחם של המשיבים להציע לפני בית המשפט המחוזי חלופת מעצר בעניינם, שתיבחן בתום מסירת עדויותיהם של עדי התביעה העיקריים, עת ייפסק החשש מפני שיבוש הליכי המשפט (גם אם שעה זו מבשילה בזמן הארכת המעצר הנוכחית). אכן, גם במקרים של עבירות חמורות ביותר, יש לשקול חלופות מעצר, כאשר המשפט מתארך ושילית חירותו של אדם שטרם הוכרע דינו נמשכת תקופה ארוכה, כמו במקרה שלפנינו (ראו והשוו עניין פלוני, שאליו הפנה עו"ד יפתח). אציין כי בשונה מעניינו של הקטין, במקרה דנן לא דווח על חשש להימלטות מהדין, וכן משפטם של המשיבים צפוי להימשך זמן רב יותר מזה של הקטין, כאמור.

אשר על כן, הבקשה מתקבלת בכפוף לאמור לעיל.

ניתנה היום, כ"ז בתשרי תשע"ה (21.10.2014).

ש ו פ ט